

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. כנדררי רשעים נדר בניזיר ובקרבן ובשבועה כנדררי כשרים לא אמר כלום כנדבותם נדר בניזיר ובקרבן.....1
- ב. טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר.....2
- ג. פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום ... ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם ... העבודה שאגלהך לשמים ... כמוך ירבו נזירי נזירות בישראל.....4

דף ט.

א. כנדררי רשעים נדר בניזיר ובקרבן ובשבועה כנדררי כשרים לא אמר כלום כנדבותם נדר בניזיר ובקרבן

דרך של רשעים לידור ולהישבע, אבל הכשרים מרחיקים את עצמם מן הנדרים והשבועות, שאין רצון הקדוש ברוך הוא שיקבל עליו איסורים, ואין הכוונה שהם רשעים באמת חלילה אלא שהכוונה שלעניין זה קרואים רשעים. ולהיפך מי שאינו נודר אלא נודר בקרא כשר לעניין זה.

לפיכך האומר¹ כנדררי רשעים עלי, חייב בקרבן, שכן דרך רשע החוטא להביא קרבן על חטאו². וכן כנדררי רשעים כבר זה עלי אסור בו שהרי כאומר כבר זה עלי כקרבן, שסתם רשע חייב קרבן³.

וכן האומר⁴ כנדר רשעים שלא אוכל כבר זה הרי זה יד של שבועה, כלומר שזה מורה שדעתו היה לשבועה שסתם רשעים רגילין לישבע⁵, וכיון שאמר כנדר רשעים במה שרגילים הם אמר.

ואם אמר כנדררי כשרים עלי או כנדררי כשרים כבר זה עלי אינו כלום, שאין דרך כשרים להביא קרבנות שאינם צריכים להם. ואפילו כנדררי כשרים כבר

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רו ד

² והוא שנתכוין לכך דכולהו ידות לא הוי כלום אלא בשנתכוין לכך ואם אמר כנדררי כשרים לא אמר כלום ולא הוי יד כלל שאין כשרים רגילים בדבר זה והוי כתולה נזירותו במי שאינו נזיר וקרבנו כחולין. ערוך השולחן שם סעיף יז מהריטב"א.

³ לבוש וש"ך שם ז

⁴ שו"ע ונו"כ רלו ט

⁵ ש"ך שם טו

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

זה עלי קונם אינם כלום, כיון שאמר כשרים מבטל את לשון הקונם שהזכיר⁶, שאין דרך כשרים להקדיש קרבן אפילו בנדר, אלא נודבים.

אבל אם אמר כנדבת כשרים עלי או כנדבת כשרים כבר זה עלי הרי זה נדר, שכן דרך כשרים לנדב, כיון שאינם באים בהם לידי תקלת בל תאחר, שנדבה היינו שאומר הרי זו, אבל נדר שאמר הרי עלי, עלול לבא לידי תקלת בל תאחר⁷, ואין אדם כשר נודר שלא יבא לידי תקלת בל תאחר.

אבל אם אמר כנדבת כשרים שלא אוכל כבר זה, אינו שבועה⁸ שאין הכשרים נשבעים גם בנדבה⁹.

ב. טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר

כבר התבאר בפתיחה למסכת שמדכתיב בפרשת מטות (במדבר ל פסוק ג) איש כי ידר נדר ליקנך או השבע שבועה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה וכתוב בפרשת כי תצא (דברים כג פסוק כד) מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת ליקנך אלהיך נדבה אשר דברת בפיה למדנו שכל הנודר ואינו מקיימו עובר בלאו ועשה.

⁶ מ"ז ר"ה וש"ך ח

⁷ והטעם דנדר הוא בלשון הרי עלי נמצא שהאחריות על הנודר ושייך בזה תקלה דאם יאבד אותו שהפריש לא יתן אחרת מה שאין כן בנדבה שהיא בלשון הרי זו אין שום אחריות עליו. מ"ז שם א

⁸ בשבועה לא משכחינן שבועת כשרים בשום אופן משום שיש בה הזכרת השם על הרוב ויש במעילתה מכשול גדול לו ולכל העולם דגם אחרים נענשים על שבועת שקר כדאיתא בשבועות וקרוב הדבר לבא לידי תקלה ולפיכך אין רגילין בה בשום צד אא"כ נשבעין לקיים המצות כדלעיל דף ח. ערוך השולחן שם מהריטב"א

⁹ ועיין ח"י רבי עקיבא איגר רלז שם שכתב ויש לעיין כמו דאמרינן דבאומר כנדבת כשרים כבר זה עלי הוי נדר והיינו ע"כ דהוי כאמר כבר זה עלי כקרבן ומכנה הקרבן בשם נדבת כשרים א"כ ה"נ נפרש כנדבת כשרים שלא אוכל היינו כאומר כקרבן שלא אוכל כבר זה דהוי נדר בלשון שבועה דמהני מדין יד לדעת הרמב"ן הביאו הר"ן ריש נדרים (דף ב' ע"ב) אף דכקרבן לא אוכל לך לא מהני ע' ב"ח (סי' ר"ד) ובמ"ל ע"כ בלא אוכל בלא שיי"ן דהוי דבוק וכאומר שלא אוכל קרבן אבל בשלא אוכל ע"כ דמהני, וצ"ל דשאני כבר זה עלי דניכר שבא לדור ומוכח בדבריו, אבל באומר כנדבת כשרים שלא אוכל יותר ניכרים הדברים שנשבע כיון דאומר בלשון שבועה וא"כ אף אם בדעתו בתורת נדר, הוי רק דברים שבלב כיון דבדבריו אין משמע כן ודומה לקרבן לא אוכל לך דלא מהני כדאיתא בדף מ"ז דהוי כנשבע בחיי הקרבן וסתמא אף בנתכוין שיהיה קרבן לפיכך לא אוכל אע"כ משום דלא משמע כן כדיבור וה"נ כן ולפ"ז יש לדון באומר כנדבת כשרים שאיני אוכל לך יותר משתמע דקרבן קאמר דשאני הוא לשון ולדינא צ"ע.

הלכות הדרף היומי

מסגרת נדרים

לפיכך לא יהא אדם רגיל בנדרים שלא יבא למעול בהם¹⁰. ולא עוד אלא אפילו הנודר ומקיימו נקרא רשע ונקרא¹¹ חוטא¹².

ויהא¹³ אדם נזהר שלא ידור שום דבר ואפילו לצדקה¹⁴, אלא אם ישנו בידו אותו דבר, יתנו מיד, ומה לו לנדר. ואם אינו בידו עכשיו לא ידור עד שיהיה לו¹⁵, ואז יתן בלא נדר¹⁶. ואם פוסקין צדקה ברבים והוא צריך לפסוק עמהם, יאמר בפירוש בלא נדר¹⁷.

אולם כבר התבאר לעיל דף ח. שלזרז עצמו לדבר מצוה מותר והגון לידור¹⁸, וכן בעת צרה¹⁹ מותר לנודר שעל ידי אותו הזכות ינצל מן הצרה, או לידור עבור חולה שיבריא ממחלתו, שכן מצינו ביעקב אבינו עליו השלום שנדר בעת צרה²⁰, דכתיב (בראשית

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם רג א

¹¹ נקרא רשע דילפינן להלן דף כב. נזירה שוה חדלה חדלה, כתיב הכא [שם כג] וכי תחדל לנודר לא יהיה בך חטא, וכתיב התם [איוב ג, יז] שם רשעים חדלו רוגז, מה חדלה דהתם ברשעים מיירי אף חדלה דהכא, כלומר שלא תחדל לנודר אלא תדור הוא נקרא רשע מיד שנודר אף על פי שמקיימו, ונקרא חוטא, דמדכתיב וכי תחדל לנודר לא יהיה בך חטא, משמע הא לא חדלת אלא נדרת יהיה בך חטא כמבואר להלן דף עז: לבוש שם

¹² דאם יש לו פתח להתיר ואינו מתיר נקרא רשע ואם לא מצא פתח עדיין מ"מ נקרא חוטא כל זמן שנדרו עליו. מ"ז שם א

¹³ שו"ע ונו"כ שם ד

¹⁴ דלא כהרשב"א בחדושו חולין דף ב. ד"ה ר' יהודה וז"ל [וכן לא נאסר אלא נדרים גבוה כגון עולות ושלמים שאין חפץ לה' בעולות וזבחים אבל נדר לעניים מצוה וחובה]. ואולי כונתו לזרז עצמו לתת צדקה שבלי זה לא היה נותן. וכעין שכתב בשו"ת ברכה שם ס"ק א [ואם הוא נודר כדי להיות מעשה אחרים, מצוה הוא. הרב מהר"י מטראני בדרשותיו (ספר צפנת פענח), משם רבינו האר"י זצ"ל. עיין שם דף קנ"ג ע"ב]. וכן הביא מהרדב"ז בתשו' דפוס פירדא סימן תמ"א, שצדד "דמותר לידור לצדקה, ובפרט לזרוז נפשיה, וגם לומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני. והאריך בזה. עיין שם באורך". ועוד יש לחלק דלידור כשאין עניים מזומנים כגון שנודא להפריש מעשר כספים וכדומה אסור אך כשעניים מזומנים הרי מצוה כעת לתת ולהכי הוי כנודר לזרז עצמו למצוה.

¹⁵ ועיין בערוה"ש שם ט – יא שרצנן לחלק בין נודר ומקיים מיד לנודר לזמן מרובה.

¹⁶ מ"ז שם ד

¹⁷ אבל אין פירושו שיפסוק סתם ולא יאמר שהוא עושה משום נדר דאף אם פוסק סתם הוה נדר. ש"ך שם ד

¹⁸ ולהלן יבואר שאף לכונן דעותיו ולכוין מעשיו זריו ומשובח הוא לידור

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁰ מכלל הדברים יש סמך למה שנהגו רבים לנדר לרבי מאיר, כדי שישגיג דבר זה או ריוח זה, וכיוצא. ומ"מ יותר טוב ליתן מקודם. ואגב אומר שכתב הגאון הרמ"ע במאמר חקור דין סוף ח"א, שיאמר אלהא דר"מ ענני, ויכוין לכונה שכוין ר"מ בזה, שנענה שר בית הסוהר פ"ק דע"ז (יה א). ע"ש באורך, ובפירושי יד יהודה. ואכמ"ל. שו"ת ברכה שם ס"ק ג – ד ועיין הערות שם מר' דוד אביטן "ע"י בפתח עינים בע"ז י"ח ע"ב. ומבואר מדברי רבינו כאן ובפתח"ע הנ"ל, שיש לומר אלהא דרבי מאיר ענני. וכ"כ בספר כף אחת סי' ג'. ובגמ' בע"ז איתא אלהא דמאיר ענני. והוא משום שרבי מאיר עצמו אמר לשומר בית הסוהר שכך יאמר, ולא רצה לומר על עצמו רבי. אבל לדידן מהיכתי תיתי לומר 'אלהא דמאיר'. והגר"ח פלאג"י בלב חיים ח"ב סי' ק"ס, כתב שצ"ל 'אלהא דמאיר', ויש בזה סודות כו'. וט"ס הוא בכף אחת. ע"ש. וק"ק לחדש סודות. ואדרבא הרמ"ע כותב שאינו סוד כלל, אלא להפך, מדובר באדם שאינו יודע כלום אלא מכוון לדעת ר' מאיר. ע"ש. ואיך זה לא ידעו הרמ"ע ורבינו מאיר דראזין, מסודות אלו כו'. ואינו ט"ס בכף אחת, דגם הכא ובפתח"ע כתב לומר אלהא דר"מ. אמנם גם בהליכות עולם ח"ח עמ' נ"ג, כתב בשם הגה"צ רבי מאיר אבוהצירא זללה"ה שאמר לו שיש לומר 'אלהא דמאיר'. ואת טעמו לא הגיד. ע"ש. והבוחר יבחר".

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

כח פסוק) וַיִּדְרֵךְ יַעֲקֹב נֶדֶר לְאָמֹר, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל²¹ מֵאֵי לְאָמֹר, אֲלֵא לְאָמֹר לְדוֹרוֹת שִׁיהִיו נֹדְרִים בַּעַת צָרָה²². וַיֵּשׁ שִׁכְתָּבוֹ שִׁמְצוּהָ לְנֹדֵר בַּעַת צָרָה²³. וְזֶהוּ הַטַּעַם לְמָה שֶׁנִּהְיָ לִידוֹר צְדָקוֹת וְשִׁמְן לְמֵאֹר בִּיּוֹה"כ שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין וְסִפְרֵי חַיִּים וְסִפְרֵי מֵתִים פְּתוּחִים לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ כִּשְׁעַת צָרָה דְּמִי כִּדֵי שִׁיעֲלָה זְכוּרֵינוּ וְכוּ'

וּלְנֹדֵר בַּעַת צָרָה יִכּוֹל לְנֹדֵר וּלְשַׁלֵּם מִיָּד, אִם לְנֹדֵר שִׁיעֲשֶׂה דָבָר מִצְוָה כִּשְׁיָצָא מִן הַצָּרָה, וְכֵן אִם נֹדֵר כִּדֵי שְׁאֲחָרִים יִתְנוּ ג"כ מִצְוָה רַבָּה הִיא²⁴.

דף ט:

**ג. פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום ... ופחו עלי יצרי
ובקש לטורדני מן העולם ... העבודה שאגלחך לשמים
... כמוך ירבו נזירי נזירות בישראל**

מִי שֶׁנֹּדֵר נְדָרִים²⁵ כִּדֵי לְכוֹנֵן דַּעוֹתָיו וּלְתַקֵּן מַעֲשָׂיו הָרִי זֶה זְרִיז וּמְשׁוּבָת, כִּי צָדַד מִי שֶׁהָיָה זוֹלָל וְאָסֵר עָלָיו הַבֶּשֶׂר שֶׁנֶּהָ אִם שְׁנַתִּימ, אִם שֶׁהָיָה שׁוֹגֵה בֵּינָן וְאָסֵר הֵיִיץ עַל עֲצֻמוֹ זִמָּן מְרֻבָּה, אִם אָסֵר הַשְּׂכָרוֹת לְעוֹלָם, וְכֵן מִי שֶׁהָיָה רוֹדֵף שְׁלֵמוֹנִים וְנִבְחַל לְהוֹן וְאָסֵר עַל עֲצֻמוֹ הַמִּתְנַנֵּת אִם הַנִּיִּית אֲנָשֵׁי מְדִינָה זוֹ, וְכֵן מִי שֶׁהָיָה מִתְנַאֵה בִּיּוֹפָיו וְנֹדֵר בְּנִזְיָר וְכִיּוֹצֵא בְּנֹדְרִים כְּאֵלֶּה, הֵם כּוֹלֵם דֶּרֶךְ עֲבוּדָה לְשֵׁם יִתְבַּרַךְ, וּבְנֹדְרִים אֵלּוֹ וְכִיּוֹצֵא בָהֶם אָמְרוּ חַכְמֵינוּ²⁶ נְדָרִים סִיּוּג לְפָרִישׁוֹת.

²¹ ב"ר ריש פ"ע

²² וְכֵן מְצִינוּ שֶׁנֹּדְרוּ יִשְׂרָאֵל בַּעַת צָרָתָם שֶׁנֹּדְרוּ וִיִּדְרֵךְ יִשְׂרָאֵל נֹדֵר לֵה' וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תָּתַן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיָדֵי וְכֵן מְצִינוּ בְּדוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֹּדֵר בַּעַת צָרָה שֶׁנֹּדְרוּ עוֹלוֹת מִחַיִּים אֵלֶּה לָךְ וְכוּ'. וּמִכַּאֲן סָמְכוּ לְנֹדֵר בְּשִׁבִיל הַחֻלִּים. הַדֶּר וְקָנִים עַל הַתּוֹרָה שֵׁם. וּמִשְׁמַע דְּמִצְוָה אֵיכָא לְנֹדֵר בַּעַת צָרָה וּבְפִסְקֵי תוֹס' כְּתוּב לְשׁוֹן מִצְוָה ע"ש אֲךְ בְּאֵמַת הַכֹּל אֶחָד דְּכִיּוֹן דְּמוֹתֵר לְנֹדֵר א"כ כִּשְׁם שִׁמְצוּהָ לְהַתְפַּלֵּל לְד' בַּעַת צָרָה כְּמוֹ כֵן מִצְוָה לְנֹדֵר אֲךְ אֵינן זֶה מִצְוָה וְהוֹבָה כִּשְׁאֵרֵי מִצְוֹת וְכִדְאֻמְרֵינוּ בְּעֵלְמָא מִצְוָה לְגַבֵּי חוּבָה רִשׁוֹת קָרִי לֵה'. עֵרוּךְ הַשּׁוֹלְחָן שֵׁם סַעִיף ז'
²³ אֵינן סַפֵּק דְּמִצְוָה לְנֹדֵר בַּעַת צָרָה שֶׁהָרִי כְּתִיב [תְּהִילִים ע"ו] נֹדְרוּ וּשְׁלָמוּ לְד' אֱלֹקֵיכֶם וְגו' וְהוּא צִיּוּי לְנֹדֵר וּלְשַׁלֵּם וּבַעַת צָרָה הוּא כְּדִתִּיב לְעֵיל מִינָה בְּקוּם לְמִשְׁפַּט אֱלֹקִים וְגו' שְׁאֲרִית חֵמַת תַּחֲנוּן נֹדְרוּ וּשְׁלָמוּ וְגו' וְכֵן בְּמִזְמוֹר אֵילַת הַשָּׁחַר דְּמִיִּירָא בַּעַת צָרָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֵלֵי אֵלֵי לְמָה עֲזַבְתָּנִי רְחוּק מִיִּשְׁעוֹתֵי וְגו' אָמַר שֵׁם נֹדְרֵי אֲשֵׁלֵם נֹדֵר יִרְיָאוּ. עֵרוּה"ש שֵׁם ה'

²⁴ כְּדִתִּיב בְּהַלֵּל צָרָה וַיִּגוֹן אֲמַצְיָא וְגו' כּוֹס יִשְׁעוֹת אֲשָׁא וְגו' נֹדְרֵי לְד' אֲשֵׁלֵם וְכֵן הַנֶּדֶר שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי וְגו' וְכֵן בְּתַהֲלִים [ג'] כְּתִיב זָבַח לְאֱלֹקִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֵלְיוֹן נֹדְרִיךְ וְהַתּוֹדָה אֵינָה בָּאָה אֲלֵא לְאַחַר הַיִּשְׁעוּעָה כִּידוּעַ וְאֵלִיפוֹ אָמַר [אֵיּוֹב כ"ב] וְהִיָּה שְׂדֵי בְּצִרִיךְ וְכִסֵּף תּוֹעֲפוֹת לָךְ וְגו' תַּעֲתִיר אֵלִי וַיִּשְׁמַעְךָ וְנִדְרִיךְ תִּשְׁלֵם. עֵרוּה"ש שֵׁם ה'

²⁵ שו"ע נו"כ שם ז

²⁶ אבות פ"ג מ"ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסגת נדרים

אולם אף על פי שהם עבודה לא ירבה אדם בנדרי איסור ולא ירגיל עצמו בהם, אלא יפרוש עצמו מדברים שראוי לפרוש מהם בלא נדר.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>